

FÄLLFÅNGST AV LODJUR

En sammanställning av uppgifter från avlysningsjakter på lodjur
som genomförts i Sverige under perioden 1996 – 2009

Arne Söderberg

2010-01-28

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING.....	3
BAKGRUND.....	3
LAGSTIFTNING OCH TILLSTÅND.....	4
FÄLLOR FÖR FÅNGST AV LODJUR.....	5
ANVÄNDNING AV FÄLLOR.....	6
KONTROLL AV FÄLLOR.....	7
FÄLLFÅNGST AV LODJUR 1996 – 2009.....	7
Könsfördelning.....	10
Åldersfördelning.....	12
Vikt.....	13
Kondition.....	13
SKADOR PÅ FÄLLFÅNGADE LODJUR.....	14
FÄLLFÅNGST OCH ANDRA JAKTMETODER.....	16

SAMMANFATTNING

Rapporten är en sammanställning av uppgifter om fällfångst av lodjur från avlysningsjakten som genomförts i Sverige under perioden 1996 – 2009. Fällfångsten av lodjur omgärdas av både internationellt och nationellt regelverk, varav delar av det nationella förändrats inför lodjursjakten 2010. De fällor som får användas vid jakt efter lodjur är endast de levandefångstfällor som Naturvårdsverket godkänt för ändamålet. Under perioden har totalt nio olika fällmodeller varit godkända, och Värmländsk tunnelfälla har varit den modell i vilket flest lodjur fångats. Fällorna står oftast öppna och säkrade under hela året och det är först vid jaktstarten som de gillras.

Under perioden har Naturvårdsverket gett tillstånd till jakt efter totalt 1383 lodjur, varav 1130 fällts. Information om jaktmetod finns från 995 djur, av vilka 289 (29 %) fångats i fälla. Andelen fällfångade lodjur har varierat från 3 % till 71 % de olika åren. Dalarna har den lägsta andelen fällfångade lodjur (12 %), medan Västernorrland har den högsta (45 %). Av de fällfångade lodjuren var 37 % honor och 63 % hanar. Den största ålderskategorin bland fällfångade honor var årsungar, medan det hos hanar var 1-åringar. Vikten för de fällfångade lodjuren varierade från 5.7 kg till 26.0 kg. Sedan 2003 har SVA bedömt lodjurens kondition. För fällfångade lodjur var drygt 96 % i medelgott- eller över medelgott hull, medan endast drygt 2 % var under medelgott hull och drygt 1 % var utmärglad.

Tandskador återfanns hos totalt 9 % av de fällfångade lodjuren, medan motsvarande siffra för kloskador var 17 %. Träflis i mage och tarm återfanns hos 46 % av de undersökta lodjuren som fångats i fälla.

Under perioden har 166 olika personer fångat lodjur i fälla, varav två personer fångat åtta lodjur var.

BAKGRUND

Under 2009 fick Statens veterinärmedicinska anstalt i uppdrag av Världsnaturfonden (WWF) i Sverige att göra en sammanställning av uppgifter från lodjur som fångats i fälla under den avlysningsjakt som genomförts i Sverige under perioden 1995/1996 – 2008/2009. Enligt uppdraget skulle sammanställningen innehålla uppgifter om:

- Sammanfattning av lagstiftning och tillstånd
- Fällor
  - o Vilka fällor som använts
  - o Antal anmälda fällor
  - o Antal personer som anmält de fällor som ska användas vid lodjursjakt
  - o Hur fällorna använts
  - o Länsstyrelsernas kontroll av fällorna
- Fällfångade lodjur
  - o Antal/andel fällfångade lodjur
  - o Kategorier av lodjur (inkl. hull) som fångats i fälla respektive fällts under annan form av jakt
  - o Skadebild hos fällfångade lodjur
- Om jägare som fångat lodjur i fälla även fällt lodjur under annan form av jakt

I enlighet med Naturvårdsverkets föreskrifter och Allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:18) ska alla djur och djurdelar från björn, lodjur, varg och järv skickas in till Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA). Oavsett hur mycket som återstår av djuret ska allt skickas till SVA, med två undantag. Sedan 1996 har Naturvårdsverket årligen beslutat om så kallad avlysningsjakt på lodjur. När ett lodjur har fällts har skytten/jakträttshavaren fått behålla skinnet, resten av lodjuret har tillfallit staten. Under senare år har skytten/jakträttshavaren även haft möjlighet att få tillbaka kraniet från det fällda lodjuret.

De delar som tillfaller staten är det material som skickats in till SVA. Av det inskickade materialet vidarebefordras en del till andra forskningsinstitutioner, visst material används inom samarbetsprojekt där SVA ingår och vissa analyser genomförs rutinmässigt av SVA.

Från och med vintern 1996/1997, fram till vintern 2001/2002, var jakt på lodjur tillåtet både före och efter årsskiften. Under vintern 1995/1996 samt under perioden 2002/2003 – 2008/2009 har jakt på lodjur endast varit tillåten efter årsskiftet. Eftersom det under en övervägande del av perioden endast förekommit jakt under våren, samt att det endast fällts tio lodjur före årsskiftet, kommer det i rapporten endast att refereras till ett årtal för varje jaktperiod. Detta betyder, som exempel, att jakten under vintern 1998/1999 endast kommer att anges som det senare året, det vill säga 1999.

LAGSTIFTNING OCH TILLSTÅND

Fällfångsten av lodjur omgärdas av ett omfattande internationellt och nationellt regelverk. För lodjursjakten till och med 2009 gällde:

Jaktlagen (1987:259) – § 3, 7, 8, 27, 30, 43 och 44.

Jaktförordningen (1987:905) – § 6, 9, 9b, 10 (bilaga 5), 11, 12, 12a, 15, 15b, 16, 17, 21, 23a och 27.

Naturvårdsverkets föreskrifter och Allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:18) - § 6, 16, 24, 26, 27, 28 och 29.

Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter – Artikel 12 och 16.

International standard (ISO 10990-5), Animal (mammal) traps – Part 5: Methods for testing restraining traps.

Agreement on International Humane Trapping Standards between the European Community, Canada and the Russian Federation (COM(97) 251).

För lodjursjakten från och med 2010 har vissa ändringar gjorts i jaktförordningen (1987:905) och då är följande paragrafer aktuella:

§ 9, 9b, 10 (bilaga 5), 11, 12, 12a, 15, 15b, 16, 17, 21, 23a, 23b, 23c, 23d, 24a, 24b, 24c, 24d och 49.

I tillägg har också förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn (§ 1-10) börjat gälla.

Naturvårdsverkets beslut om jakt efter lodjur har ändrats en del genom åren. Under perioden 1996 – 2000 var det ålagt den som jagade att hålla sig informerad om tilldelning samt hur många djur som återstod av tilldelningen. Från 2001 fram till och med 2005 låg detta ansvar på jaktledaren, för att från och med 2006 återigen läggas på den som jagar.

Under 1996 och 1997 gällde följande för rapportering av fällda djur - ”Avlivat djur skall utan dröjsmål anmälas till berörd polismyndighet”. Under 1998 och 1999 skärpte man formuleringen lite – ”..utan dröjsmål och senast klockan 12 dagen efter det att djuret avlivats eller fällt..”. Under perioden 2000 – 2005 genomfördes ytterligare en förkortning av den tid det fick ta från det att djuret fällts fram till detta rapporterades. I rapporteringsskyldigheten räknades nu även in de djur som påskjutits – ”Fällt eller påskjutet lodjur skall utan dröjsmål och senast klockan 21 den dag djuret fällts anmälas till berörd polismyndighet.”. Sedan 2006 är tidsintervallet ännu kortare – ”... skall utan dröjsmål och senast tre timmar efter djuret fällts eller påskjutits anmäla det till berörd polismyndighet.”.

Under åren 1996, 2001 och 2002 avräknades de lodjur som fällts, från tidpunkten för beslutet fram till dess jakten avslutats, från den givna tilldelningen. Under perioden 1997 – 2000 gällde i stort sett samma sak, men skillnaden var att då avräknades inte enbart djur som fällts utan alla djur som dödades.

Det har i alla beslut framgått vilka fällmodeller som varit tillåtna vid jakt efter lodjur. Sedan 1999 har det även angetts att fällorna ska vara godkända. Under perioden 1996 – 2007 har man angett att fällorna ”..endast får vara av heltäckande material (ej nät)”. Under åren 2000 – 2007 var det även angivet att ”Fällor med rundvirke i fångstutrymmet får inte längre användas vid fångst av lodjur.”. Sedan 1999 gäller följande för fällorna – ”Vid tillverkningen skall tillses att inga utstående kantiga detaljer förekommer invändigt i fällans fångstutrymme.”.

Under åren 1997 – 2005 var det tillåtet att börja jaga lodjur med fälla redan under november, december eller januari (varierade under åren), medan jakt med vapen som tidigast varit tillåtet från

mitten av februari. Under första delen av fällfångsten, innan jakt med vapen startade, infördes begränsningar av vilka djur som fick fällas. Under åren 1997 – 2000 var lodjurshona, som åtföljdes av ungar, fredad och skulle släppas fri om inte alla ungarna dessförinnan avlivats. Under åren 2001 – 2005 skulle ett fällfångat djur släppas fri om det konstaterats att det åtföljts av andra lodjur. I beslutet 1997 infördes även rekommendationen att lodjur som var märkta och ingick i forskningsprojekt skulle frisläppas. Denna rekommendation har återkommit i alla beslut sedan dess.

FÄLLOR FÖR FÅNGST AV LODJUR

Fällor som får användas vid jakt efter lodjur är endast de levandefångstfällor som Naturvårdsverket godkännt för ändamålet. Det finns inga tillgängliga uppgifter om att de fällor som godkännts av Naturvårdsverket har testats innan godkännandet. En förteckning över godkända fångstredskap, inklusive beskrivningar, återfinns under ”Fällor för vilda djur” på Naturvårdsverkets hemsida. Tyvärr är den listan inte komplett, flera fällor finns inte med och flera fällor saknar också beskrivningar. På Naturvårdsverkets hemsida återfinns även ”Förteckning över godkända fångstredskap (Dnr 417-1300-99 Nf). På denna lista återfinns fler godkända fångstredskap, men där saknas helt möjligheten att få tillgång till beskrivningar. Naturvårdsverket har, i de enskilda besluten, angett vilka fångstredskap som får användas. Detta har fått till resultat att vissa fällor endast varit tillåtna under vissa år (tabell 1).

Tabell 1. Fällmodeller som varit tillåtna vid jakt efter lodjur under perioden 1996 – 2009.

År	Tillåtet fångstredskap	Förklaring
1996	L57, L58, L61 och L66	L57 = Värmländsk tunnelfälla
1997	L57, L58, L61 och L66	L58 = Småländsk rävfälla
1998	L57, L58, L61 och L66	L61 = Öster-Malma fällan
1999	L57, L58, L61 och L66	L66 = Nyåkerfällan
2000	L57, L58, L61 och L66	L93 = Åbrånsfällan
2001	L57, L58, L61 och L66	L94 = Lofälla m/Grimnö
2002	L57, L58, L61 och L66	L95 = Tunnelfälla m/Söderholm
2003	L57, L58, L61 och L66	L99 = Sinkabirum
2004	L57, L58, L61, L66 och L94	L112 = Sinkabirum kombi
2005	L57, L58, L61, L66 och L94	
2006	L57, L58, L61, L66 och L94	
2007	L57, L58, L61, L66 och L94	
2008	L93, L94, L95, L99 och L112	
2009	L93, L94, L95, L99 och L112	

Beskrivningar och ritningar över godkända fällor går att få tag på för L57, L58, L61, L66, L93 och L94 (bilaga 1). Under arbetet med rapporten har det inte lyckats att få fram beskrivning och ritning för L95, L99 eller L112.

Totalt finns information om fällmodell i vilket 240 lodjur fångats, varav Värmländsk tunnelfälla varit den absolut vanligaste (tabell 2). Denna fälltyp är, i sin ursprungliga konstruktion, ej längre tillåten för fångst av lodjur. Under de två senaste åren har istället nio av totalt tolv lodjur fångats i Lofälla m/Grimnö.

Vid fem fångstillfällen har man uppgivit fällmodeller som ej varit tillåtna för fångst av lodjur. Vid fyra av dessa fångstillfällen rör det sig om fällor som aldrig varit godkända, det femte tillfället var en Värmländsk tunnelfälla som använts ett år när denna modell ej längre var tillåten. Information om fällmodell saknas för 49 av de fällfångade lodjuren.

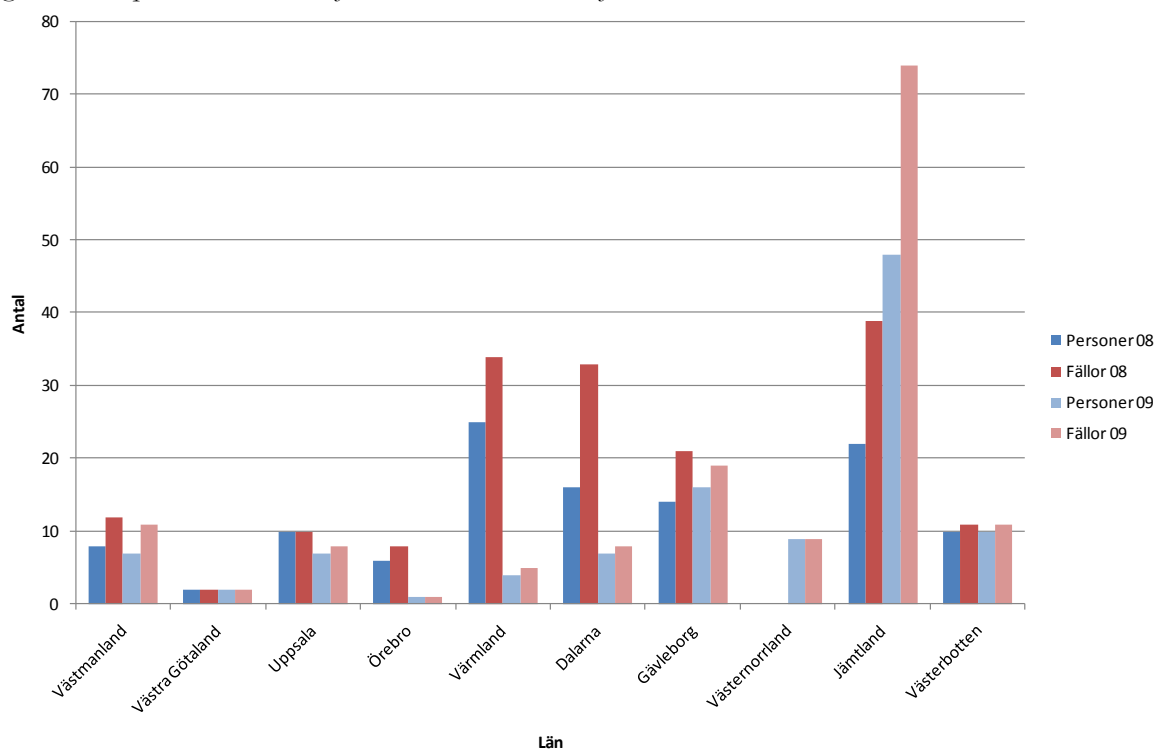
Tabell 2. Antal lodjur fångade i olika fällmodeller under perioden 1996 – 2009.

Fällmodell	Antal fångade lodjur
Lofälla m/Grimsö	14
Småländsk rävfälla	2
Tunnelfälla Söderholm	2
Värmländsk tunnelfälla	215
Öster-Malmafällan	2
Ej godkänd fällmodell	5
TOT	240

ANVÄNDNING AV FÄLLOR

Under åren 1997 – 1999 samt 2008 och 2009 skulle varje person, som avsåg att använda fälla vid lodjursjakt, anmäla detta till respektive länsstyrelse. Information från 1997 – 1999 har inte gått att få tag på, varför denna rapport endast berör åren 2008 och 2009. Antalet personer som anmält att de avsåg att använda fälla vid jakt efter lodjur var drygt 110 per år, antalet anmälda fällor var 170 respektive 148 stycken. I Värmland och Dalarna kan den kraftiga minskningen av antalet anmälda fällor eventuellt bero på uppfattningen att man enbart behöver anmäla fällorna en gång (figur 1).

Figur 1. Antal personer som anmält fällor, samt antal anmälda fällor under åren 2008 och 2009.

Av de fällor som anmäldes 2008 var tio fällor av ej godkänd modell, siffran för ej godkända fällor 2009 var 35 stycken (tabell 3). Länsstyrelserna har i vissa fall påpekat detta för innehavaren.

Tabell 3. Antal anmälda fällor av olika modeller åren 2008 och 2009.

Fällmodell	Anmälda fällor 08	Fångade djur 08	Anmälda fällor 09	Fångade djur 09
Lofälla m/Grimsö	85	6	43	3
Tunnelfälla Söderholm	11	1	28	1
Sinkabirum kombi	0	-	0	-
Sinkabirum	5	0	3	0
Åbrånsfällan	0	-	1	0
Ej tillåten modell	10	1	35	0
Information saknas	59	-	38	-
Totalt	170	8	148	4

Av de 170 fällor som anmäldes innan jakten 2008, saknar 59 stycken (35 %) information om modell. För 2009 saknas information om modell för 38 (26 %) av de 148 anmälda fällorna. De fällor som är godkända att användas vid fångst av lodjur är stora och tunga. Detta gör att de flesta fällor byggs på den plats där det är tänkt att fällan ska stå framöver. Två av modellerna kan enbart köpas som byggsatser, vilka även dessa sätts ihop på plats.

Många fällor ställs öppna och säkrade, dvs. luckan/luckorna kan ej slå igen, och får stå så under hela året. Det är först vid jaktstarten som fällorna gillras. Man lockar djuren till fällan genom att lägga ut slaktrester i och runt fällan, i vissa fall förankras större delar. Man använder även valeriana, ett extrakt från roten av vänderot, som lockmedel.

Fällorna ska vittjas minst en gång per dygn. För att minska det fångade lodjurets tid i fällan har man börjat använda olika typer av elektroniska larm. Dessa larm aktiveras omedelbart fällan slår igen, vilket gör att jägaren snabbt kan infinna sig vid fällan och avliva lodjuret.

En del av de fällor som används för fångst av lodjur, används även vid fångst av andra arter. Det rör sig då om fångst av räv och grävling, vilka är de övriga arter som samtliga fällmodeller är godkända för.

KONTROLL AV FÄLLOR

Jaktledaren skall kontrollera att fällorna är godkända och utformade på det sätt som föreskrivs. En anmälan om fällan och fällans placering skall sändas in till Länsstyrelsen men länsstyrelsen har i lagstiftningen ej något mandat att göra tillsyn av dessa. Vissa gör det ändå genom sina jakttillsyningsmän. Detta gör att Länsstyrelsernas kontroll av anmälda fällor varierar mellan län. Eftersom man i Norrbotten inte fått in några anmälningar om fällor, har man följaktligen inte haft någon kontrollverksamhet. Även i fyra av de övriga länen, där jägare har anmält fällor, har man inte haft någon form av kontroll. I tre av länen har fällorna besiktats i samband med fångst av lodjur, i ett län besiktades fällorna under pågående jakt och i två län genomfördes besiktningen innan jaktstarten.

I enlighet med Naturvårdsverkets beslut om lodjursjakt åligger det jaktledaren att förvissa sig om att de fällor som används är av en godkänd modell. Att beskrivningar och ritningar inte finns att tillgå för några av fällmodellerna, omöjliggör kontroll av dessa modeller. Om denna kontrollverksamhet ska fortgå, bör beskrivningar och ritningar omgående finnas tillgängliga för alla modeller som är godkända för fångst av lodjur.

FÄLLFÅNGST AV LODJUR 1996 – 2009

Redovisningen av fällda lodjur omfattar perioden 1996 – 2009. Åldersbestämningen av de lodjur som fälldes 2009 är ännu inte klar. Därför ingår endast resultat fram till 2008 för de redovisade sammanställningar där ålder ingår som en faktor.

Det är endast inom renskötselområdet i Jämtlands län som jakt varit tillåten under hela perioden. Inom renskötselområdet i Västerbottens- och Dalarnas län har jakt varit tillåten under perioden 1997 – 2009.

Utanför renskötselområdet var jakt tillåten i vissa områden under perioden 1997 – 2003 samt 2006 – 2009.

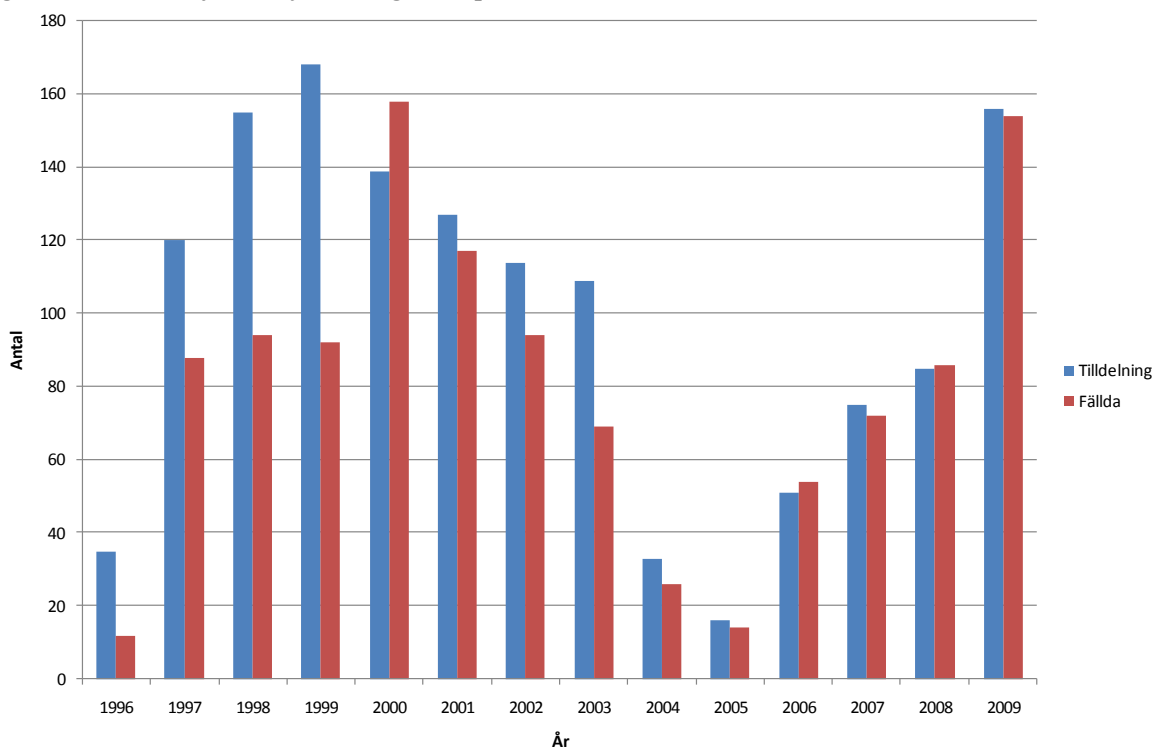
Tillsammans med lodjurskroppen har information, rörande omständigheterna runt jakten, skickats in till Statens veterinärmedicinska anstalt. Från och med beslutet om jakt vårvintern 1996 användes blanketten ”Rapportregistrering stora rovdjur”. I och med jakten 1999 har en särskild blankett för skjutna lodjur bifogats beslutet om jakt (bilaga 2). Sedan dess har blanketterna i stort sett haft samma utformning fram till jakten 2009, några små justeringar har ibland förekommit mellan åren. De exempel på blankett för fällda lodjur som medföljer är från vintern 1996/1997

(”Rapportregistrering stora rovdjur”) och vårvintern 2009 (”Registrering och besiktning av fälld lodjur”).

Ansvar för ifyllande av blanketten har vissa år legat på skytten, andra år har ansvaret delats mellan skytten och länsstyrelsens besiktningsman. I praktiken har det oftast varit länsstyrelsens besiktningsman som genomfört provtagningen på de fällda djuren, och som sett till att blanketterna blivit korrekt ifyllda. Utan besiktningsmännens insatser hade databasen över fällda lodjur inte varit så pass omfattande som den är i dag.

Under perioden 1996 – 2009 har Naturvårdsverket gett tillstånd till jakt efter totalt 1383 lodjur, varav 1130 (82 %) har rapporterats som fällda. Under perioden 1996 - 1999 ökade tilldelningen år från år till att vara över 150 djur, för att sedan minska fram till 2005 då endast 16 djur fick fällas (figur 2). Från 2005 har tilldelningen sedan ökat fram till 2009, då tilldelningen återigen översteg 150 djur. Andelen fällda djur har varierat, från 34 % 1996, till runt 100 % de senaste fyra åren.

Figur 2. Tilldelade och fällda lodjur i Sverige under perioden 1996 – 2009.

Tilldelningen för de olika länen har varit utformad på olika sätt under åren. Det har förekommit olika former av gemensamma tilldelningar, vilket gör det svårt att kunna redovisa detta på ett överskådligt sätt på lokal nivå.

Endast under tre år (2000, 2006 och 2008) fylldes tilldelningen, och gemensamt för de tre åren är även att det fälldes fler lodjur än vad tilldelningen medgav. Under hela perioden varierade utnyttjandegraden mellan 34 % och 114 %.

På de blanketter som skickats in tillsammans med lodjurskroppen ska information fyllas i om lodjuret fångats i fälla eller fällts under annan form av jakt. Från de 1130 fällda lodjuren finns information om jaktmetod för 995 djur. Av dessa har 289 (29 %) fångats i fälla och 706 (71 %) fällts under annan form av jakt (figur 3).

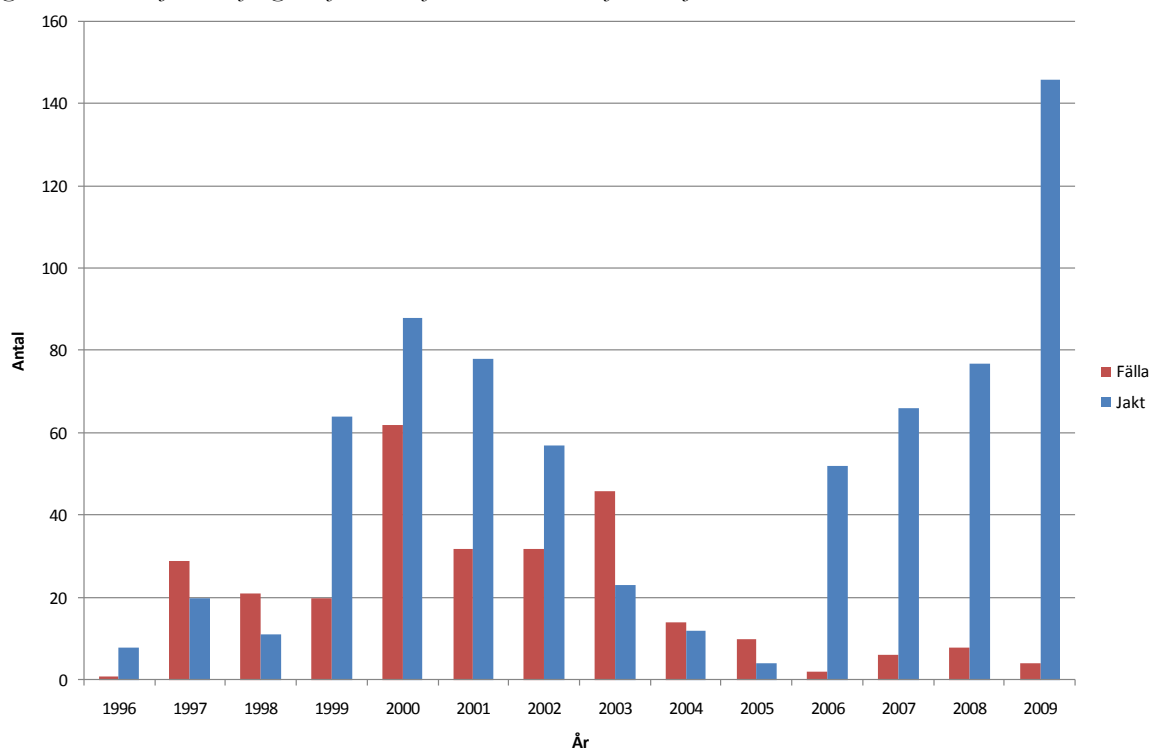
Under perioden varierade förutsättningarna för jakt med vapen respektive fällfångst. Inom renskötselområdet har det under hela perioden varit tillåtet med fällfångst, och under vintern 1997/1998 var fällfångst den enda godkända jaktformen.

Fram till och med 2005 var, inom renskötselområdet, fällfångst tillåten under en längre period än jakt med vapen. Det var tillåtet att börja använda fällor tidigare under jaktperioden än jakt med

vapen, och fram till och med 2004 fick man även fortsätta fällfångsten efter det att den tillåtna jakttiden för jakt med vapen avslutats. Jakten utanför renskötselområdet har också varierat. Under åren 2004 och 2005 var jakt efter lodjur inte tillåten utanför renskötselområdet.

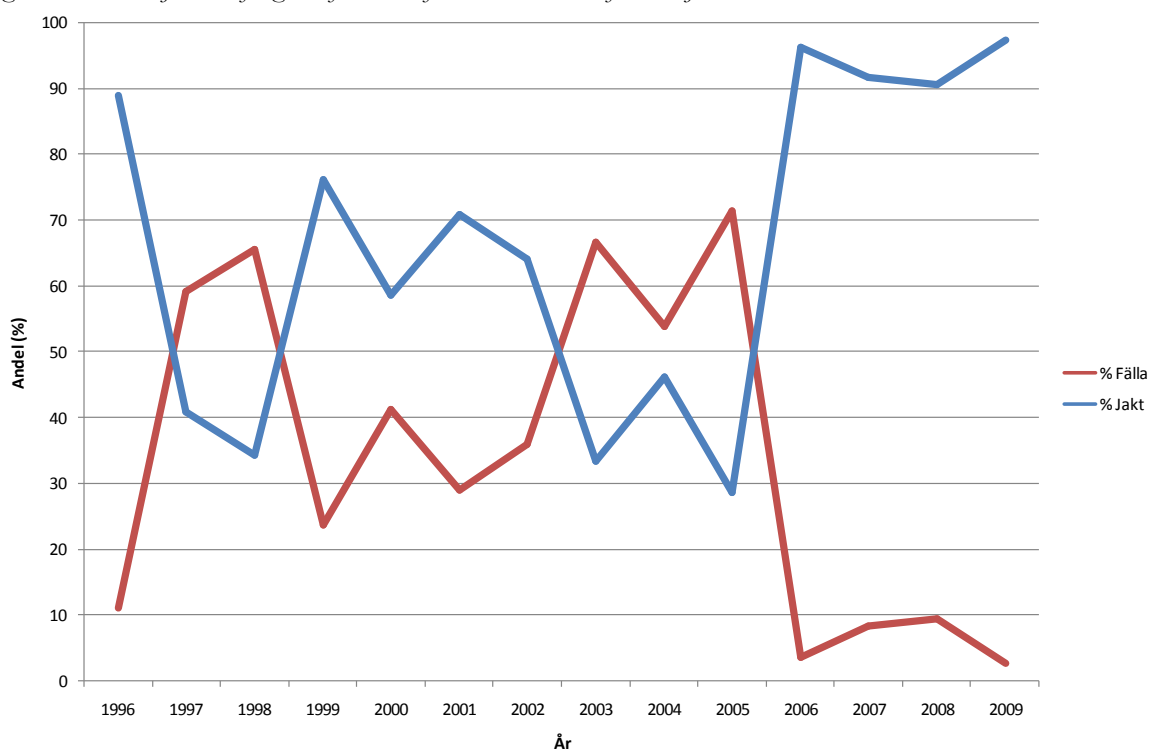
Figur 3. Antal lodjur som fångats i fälla eller fjällts under annan form av jakt 1996 - 2009.

Under 2006 var det ej tillåtet med fällfångst, utanför renskötselområdet, utan jakten fick endast bedrivas med vapen.

Andelen lodjur som fångades i fälla var som störst under åren 1997 och 1998 samt 2003 – 2005 (figur 4). Dessa toppar överensstämmer med de år, förutom första året, som tilldelningen varit lägst under perioden.

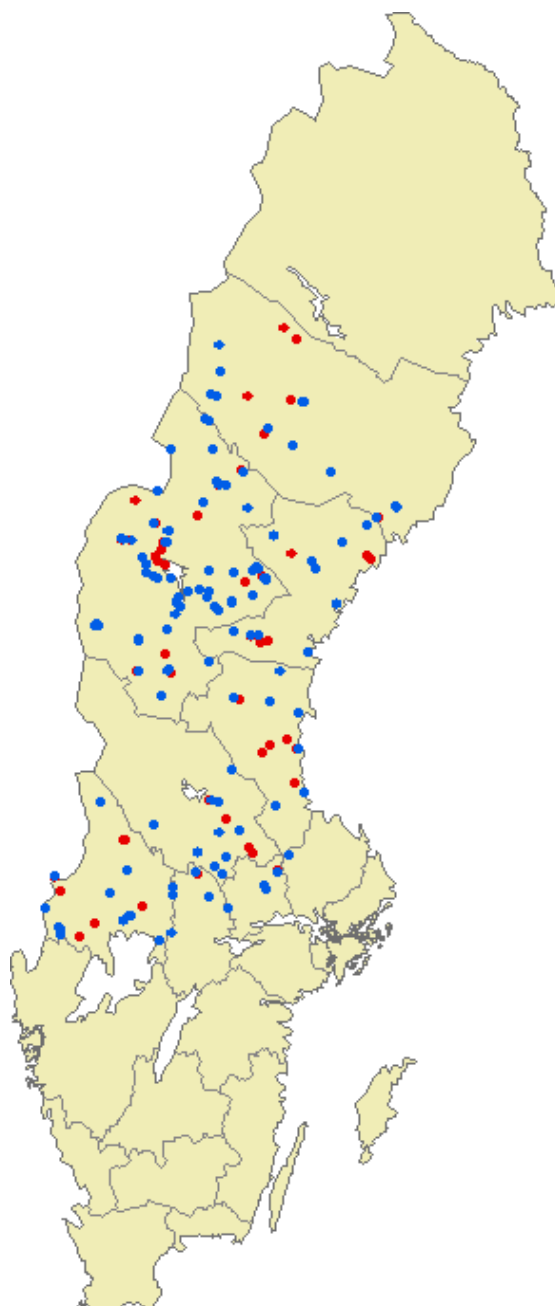
Figur 4. Andel lodjur som fångats i fälla eller fjällts under annan form av jakt 1996 - 2009.

Andelen lodjur som fångats i fälla har varierat under åren, från 3 % (2009) till 71 % (2005). Under de senaste fyra åren har andelen fällfångade lodjur legat under 10 %, trots en ökande tilldelning.

I åtta län har man anmält att man fångat lodjur i fälla (figur 5). Dalarna var det län som hade den lägsta andelen fällfångade lodjur (12 %), följt av Västmanlands- och Gävleborgs län (21 %), Värmlands län (22 %) och Örebro län (24 %). Längre norr ut var andelen fällfångade lodjur högre. I Västerbottens län fångades 35 % av lodjuren i fälla och i Jämtland var siffran 40 %. Det län som hade högst andel fällfångade lodjur var Västernorrland. Av de totalt 58 lodjur som fälldes i Västernorrland, och där information om jaktmetod registrerats, fångades 26 (45 %) i fälla.

Figur 5. Geografisk fördelning av lodjur som fällts under jakt 1996 - 2009. ● = fällfångade, ● = fällts under annan jaktform

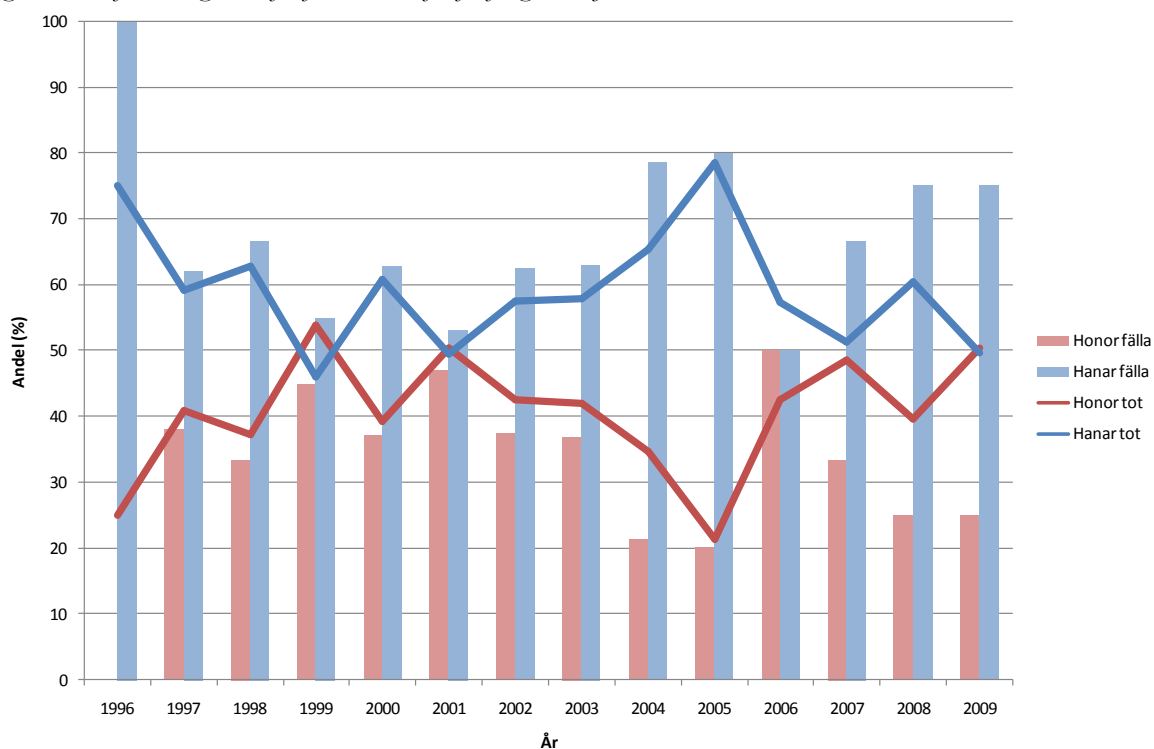

Könsfördelning

Av de totalt 1130 fällda lodjuren finns information om kön från 1124 djur. Av dessa var 492 (44 %) honor och 632 (56 %) hanar, och det var endast under två år som andelen fällda honor översteg andelen fällda hanar (figur 6). Detta var under jakten 1999 då det totalt fälldes 54 %

honor och 46 % hanar. Även jakten 2009 resulterade i en övervikt av honor bland de fällda djuren, dock inte lika stor, 50.3% fällda honor och 49.7 % hanar.

Figur 6. Könsfördelning totalt för fällda, samt för fällfångade lodjur 1996 - 2009.

Av de könsbestämda lodjuren finns information om jaktsätt från 993 djur, varav 287 (29 %) fångades i fälla och 706 (71 %) fälldes under annan form av jakt.

Den totala könsfördelningen bland de 287 fällfångade lodjuren var 105 (37 %) honor och 182 (63 %) hanar. I figur 6 kan man se att andelen fällfångade honor har varit lägre än andelen hanar under alla år förutom under 2006. Under jakten 2006 var könsfördelningen helt lika, men underlaget består endast av två fällfångade lodjur, en hona och en hane.

Figur 7. Andel fällda honor 1996 - 2009.

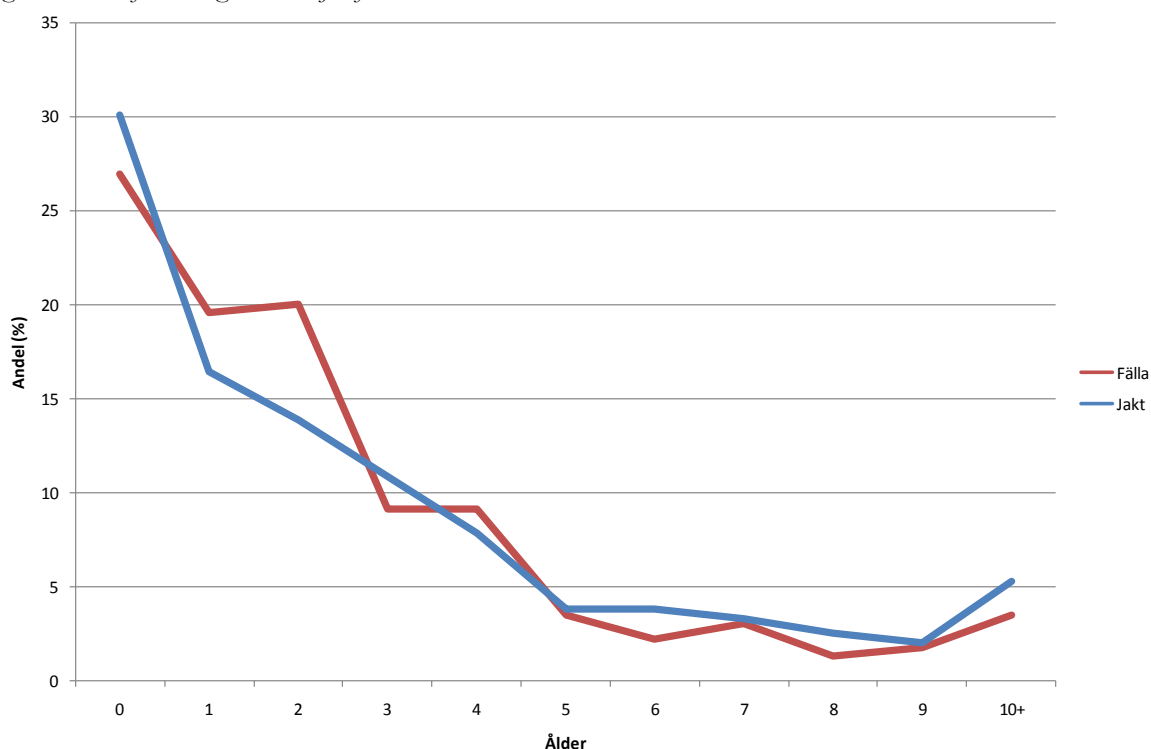

Vissa skillnader i könsfördelning ses mellan de djur som fångats i fälla och de som fällts under annan form av jakt (figur 7). Under hela perioden, med undantag för 2006, har andelen honor som fångats i fälla varit lägre än den andel honor som fällts under annan form av jakt. Eventuellt kan en bidragande orsak till denna skillnad vara de föreskrifter, i Naturvårdsverkets jaktbeslut, som ställde som krav att djur i familjegrupper skulle frisläppas under den del av jaktperioden som det enbart var tillåtet med fällfångst.

Åldersfördelning

Det är främst unga lodjur som fålls under jakten (figur 8). Det går inte att se några större skillnader i åldersfördelning mellan de djur som fångas i fälla och de djur som fålls under annan form av jakt.

Figur 8. Åldersfördelning bland lodjur fällda 1996 - 2008.

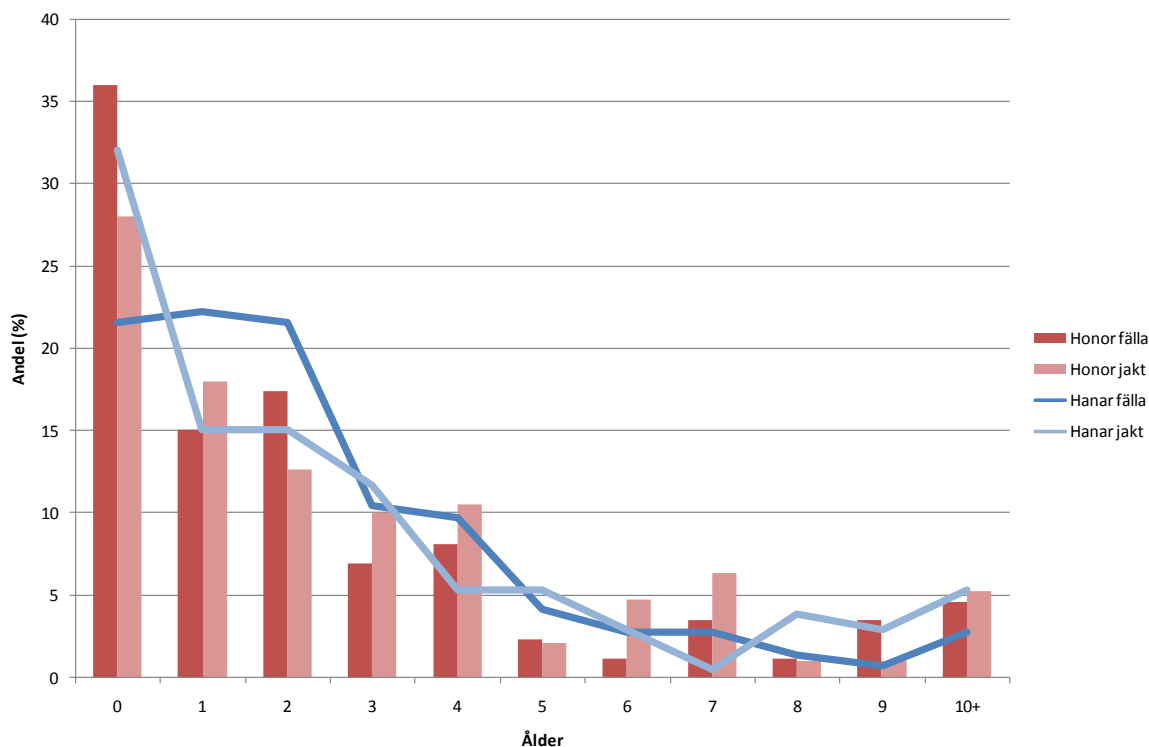

Även när man delar upp de fällda lodjuren både på kön och ålder, är skillnaderna oftast små (figur 9). Det är främst för de fällda årsungarna (0 år), som man kan skönja vissa skillnader. Av de åldersbestämda honorna som fångats i fälla, var 36 % årsungar. Motsvarande siffra för de honorna som fällts under annan form av jakt var 28 %. För hanarna var förhållandet det omvända. Av de åldersbestämda hanarna som fångats i fälla var 22 % årsungar, och andelen årsungar bland de som fällts under annan form av jakt var 32 %.

Den största enskilda ålderskategorin är årsungar (0-år). För honor fångas den största andelen årsungarna i fälla, medan en högre andel 0-åriga hanar fålls under annan form av jakt. För 1-åriga djur är skillnaden den omvända för både honor och hanar. För både 2-åriga hanar och honor är andelen fällfångade högre än andelen som fällts under annan form av jakt.

Bland de fällfångade hanarna är andelen 0-, 1- och 2- åringar i stort sett densamma (ca 22 %).

Figur 9. Åldersfördelning, uppdelat på kön, för lodjur fällda 1996 - 2008.

Vikt

Uppgifter rörande totalvikt (levandevikt) finns från totalt 1006 lodjur. Det tyngsta lodjuret som fälldes under perioden 1996 - 2009 vägde 28 kg och var en hane som fälldes av en passkytt 1996. Det lättaste lodjuret var en hona som fångades i fälla 1999 och vägde 5.7 kg. Medelvikten för de lodjur som fälldes under perioden var 16.2 kg (tabell 4). För de fällda honorna varierade vikten från 5.7 kg till 21.3 kg och medelvikten var 14.2 kg.

Tabell 4. Vikter för lodjur fällda 1996 - 2009.

	Min	Max	Medel
Alla djur	5.7	28.0	16.2
Alla honor	5.7	21.3	14.2
Honor fälla	5.7	19.5	13.1
Honor jakt	6.0	21.3	14.6
Alla hanar	6.0	28.0	17.8
Hanar fälla	6.0	26.0	17.1
Hanar jakt	6.0	28.0	18.2

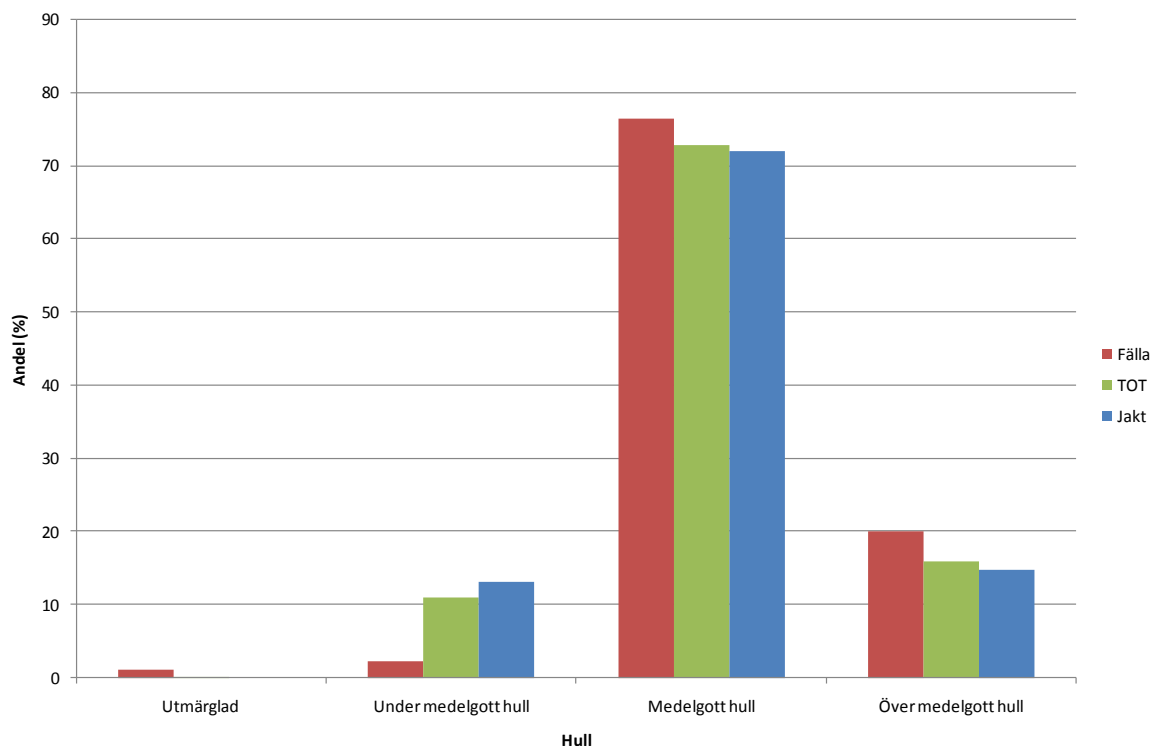
De fällfångade honorna hade en något lägre medelvikt (13.1 kg) än de honor som fälldes under annan form av jakt (14.6 kg). Samma förhållande sågs för hanarna, där de fällfångade hanarna hade en medelvikt på 17.1 kg och de som fälldes under annan form av jakt 18.2 kg.

Kondition

De lodjurskroppar som inkommit till SVA har genomgått ett flertal undersökningar. Sedan 2003 har bland annat en makroskopisk bedömning av djurens kondition gjorts. Bedömningen har grundat sig på de fettreserver som djuret hade och värdet har angetts i en femgradig skala: 1) Utmärkt, 2) Under medelgott hull, 3) Medelgott hull, 4) Över medelgott hull samt 5) Mycket över medelgott hull. Kategorin "Medelgott hull" bedöms vara den kondition som är normalt för djuret under den årstid djuret dött.

Av de 428 lodjur med information om kondition var ett djur (0 %) utmärklad, 47 (11 %) under medelgott hull, 312 (73 %) i medelgott hull och 46 (16 %) över medelgott hull (figur 10). Inget djur har bedömts vara i mycket över medelgott hull.

Figur 10. Kondition hos lodjur fällda 1996 - 2009.

För fällfångade lodjur var drygt 96 % i medelgott- eller över medelgott hull, medan endast drygt 2 % var under medelgott hull och drygt 1 % var utmärklad.

För de lodjur som fällts under annan form av jakt var nästan 87 % i medelgott- eller över medelgott hull. I denna kategori djur var inget djur utmärklad men däremot var drygt 13 % under medelgott hull.

SKADOR PÅ FÄLLFÅNGADE LODJUR

För perioden 1997 – 2009 återfanns tandskador hos totalt 26 (9 %) fällfångade lodjur (tabell 5). I tillägg sågs färskas tandskador på två lodjur där uppgifter om jaktmetod saknades. Färskas tandskador återfanns även hos åtta lodjur där man uppgett att djuren inte fångats i fälla.

Den information om skador på tassar och klor som finns är ej komplett. Under åren 1997 – 1999 angavs i Naturvårdsverkets beslut, om jakt efter lodjur, att yttersta delen av tassarna behölls av staten och skulle ingå i det material som skickades in. Från och med jakten 2000 har SVA ej undersökt denna typ av skador utan de redovisade resultaten är hämtade från den information som skickats in. Detta gör att de resultat som presenteras får anses vara minimisiffror.

Av de totalt 289 fällfångade lodjuren finns rapporter om kloskador på totalt 50 djur (17 %).

Kloskador finns dokumenterade från ytterligare elva lodjur, men där saknas uppgift om djuren fångats i fälla eller fällts under annan form av jakt. Utöver dessa finns rapporter om kloskador, liknande de hos fällfångade lodjur, hos sex lodjur som uppgivits fällda under annan form av jakt än fällfångst.

Under perioden 1996 – 1999 uppvisade en rätt hög andel fällfångade lodjur skador på klor, medan andelen varit betydligt lägre under perioden 2000 – 2009 (tabell 5).

Som tidigare redovisats har en stor majoritet av de fällfångade lodjuren fångats i Värmländsk tunnelfälla, vilket även avspeglar sig i resultaten över kloskador. Av de 50 fällfångade lodjuren med kloskador var 27 (54 %) fångade i Värmländsk tunnelfälla, två i lofälla m/Grimsö och en vardera i

Råbergsfällan, Småländsk rävfälla och olaglig fälla. Utöver dessa saknas uppgift om fällmodell för 18 (36 %) av de lodjur som uppvisade skador på klor.

Tabell 5. Skador hos fällfångade lodjur 1996 - 2009.

År	Antal tandskador	Andel (%) tandskador	Antal kloskador	Andel (%) kloskador
1996	1	100	1	100
1997	3	10.3	19	65.5
1998	2	9.5	7	33.3
1999	4	20.0	10	50.0
2000	7	11.3	4	6.5
2001	1	3.1	1	3.1
2002	1	2.9	1	2.9
2003	2	4.3	2	4.3
2004	0	0.0	2	14.3
2005	2	20.0	1	10.0
2006	0	0.0	0	0
2007	0	0.0	0	0
2008	2	25.0	1	12.5
2009	1	25.0	1	25.0
Tot	26	9.0	50	17.3

Vid obduktion av de fällda lodjuren undersöks, sedan 1997, även förekomst av träflis i mage och tarm (tabell 6). Det som registreras som träflis är flis från förädlade trävaror, dvs. kvistar och pinnar räknas ej med. Totalt återfanns träflis i mage/tarm hos 132 (46 %) av de fällfångade lodjuren. Träflis återfanns även hos fem lodjur där jaktmetoden ej angivits, samt hos ytterligare sex djur där man uppgivit att de inte fångats i fälla.

Tabell 6. Fällfångade lodjur där träflis återfanns i mage och tarm 1997 - 2009.

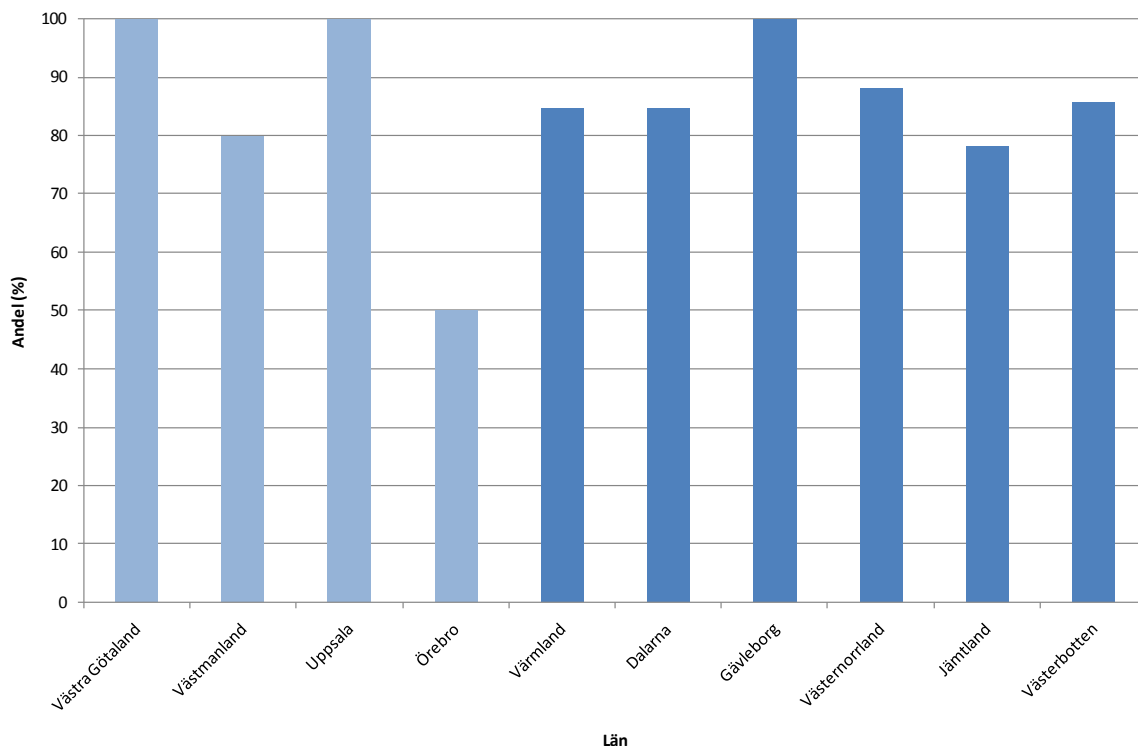
År	Antal med träflis	Andel (%) med träflis
1997	4	13.8
1998	13	61.9
1999	8	40.0
2000	27	43.5
2001	7	21.9
2002	8	25.0
2003	31	67.4
2004	11	78.6
2005	6	60.0
2006	1	50.0
2007	6	100
2008	8	100
2009	2	50.0
Tot	132	46.0

Av de 215 lodjur som fångats i Värmländsk tunnelfälla återfanns träflis i mage/tarm hos 97 djur (45 %). Motsvarande siffra för Lofälla m/Grimlö är 10 av 14 (71 %) djur. För både Tunnelfälla Söderholm och Öster-Malmafällan återfanns träflis i mage/tarm hos vardera ett av två fångade djur.

FÄLLFÅNGST OCH ANDRA JAKTMETODER

Under perioden 1996 - 2009 har totalt 166 olika personer fångat lodjur i fälla. Av dessa hade 137 (82.5 %) stycken enbart använt fälla som jaktmetod, 22 stycken (13.3 %) även fällt lodjur under andra former av jakt. Sju personer (4.2 %), som fällt fler än ett lodjur, hade fångat minst ett djur i fälla men där det saknades information om jaktmetod för minst ett djur.

Figur 11. Andel personer som enbart fångat lodjur i fälla 1996 - 2009.

Andelen personer som enbart fångat lodjur i fälla varierar lite mellan olika län (figur 11). Siffrorna för Västra Götalands-, Västmanlands-, Uppsala- och Örebro län grundar sig på så pass få individer att några jämförande slutsatser inte går att dra. Antalet personer som fångat lodjur i fälla var 13 stycken i vardera Värmlands-, Dalarnas- och Gävleborgs län. I Västernorrlands län rör det sig om 17 personer, i Jämtlands län om 78 personer och i Västerbottens län om 21 personer. De två jägare som lyckats bäst med fällfångsten har vardera fångat åtta lodjur i fälla.